

Examination of Pre-Service Primary School Teachers' Opinions about the Elective Primary School Program Course

Celal Boyraz¹

¹Bayburt University, Turkey, cboyraz@bayburt.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5668-5051

To cite this article:

Boyraz, C. (2021). Examination of pre-service primary school teachers' opinions about the elective primary school program course. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 2(3), 142-158.

Received: 10.28.2021

Accepted: 12.07.2021

Abstract

The inclusion of the Primary School Program as an elective course in the primary school department undergraduate curriculum can be considered as a step towards eliminating these deficiencies in pre-service education. The aim of the research is to examine the pre-service primary school teachers' opinions about the course who chose the Primary School Program elective course. The phenomenology design, one of the qualitative research methods, was adopted. The participants of the study consisted of 16 students studying in the Primary School Department of the Faculty of Education, choosing the Primary School Program as an elective course. Semi-structured interview was used as the data collection method. The audio recordings obtained from the interviews were transcribed and were analyzed by content analysis method. As a result of the research; awareness and field knowledge themes were reached. The pre-service primary school teachers stated that the Primary School Program course contributed professionally, provided awareness about the relationship between the developments in primary school curricula from the past to the present and the social and political events in Turkey and the World, and gave them the opportunity to get to know the field of primary school teaching, especially by creating a basis for teaching courses.

Keywords: Curriculum literacy, Phenomenology, Pre-service primary school teachers, Primary school program,

---

Article Type:

Original article

Acknowledge:

This article has been produced from the study presented as an oral presentation at the 19th International Primary Teacher Education Symposium held on 12-14 November 2021.

Ethics Declaration:

All ethical rules were followed in the preparation of this study.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Seçmeli İlkokul Programı Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Öz

Sınıf Öğretmenliği lisans müfredatında alan eğitimi seçmeli ders olarak İlkokul Programı dersinin yer alması, sınıf öğretmenlerinin ilkökuller programları hakkında bilgi ve farkındalık sahibi olarak programların uygulamadaki etkililiğini artıracak olması bakımından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Araştırmada, İlkokul Programı seçmeli dersini alan sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının derse yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni benimsenmiştir. Araştırmanın katılımcıları, bir devlet üniversitesinde Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim gören ve seçmeli olarak İlkokul Programı dersini alan 16 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen ses kayıtları metne aktarılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen verilere dayalı olarak; farkındalık ve alan bilgisi temalarına ulaşılmıştır. Sınıf öğretmeni adayları İlkokul Programı dersinin mesleki anlamda katkı sağladığını, geçmişten günümüze ilkökuller programlarında yaşanan gelişmeler ile Türkiye ve Dünya'da yaşanan gelişmeler arasındaki ilişki ve program geliştirme süreci hakkında farkındalık sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca dersin, öğretim dersleri için bir temel oluşturarak sınıf öğretmenliği alanını tanımlarına fırsat verdiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Fenomenoloji, İlkokul programı, Program okuryazarlığı, Sınıf öğretmeni adayları

Giriş

Toplumunu oluşturan tüm bireylerin en temel bilgi, beceri, alışkanlık ve davranışlar kazanmasını amaçlaması ve daha sonraki eğitim basamaklarının temelini oluşturarak öğrenim yaşantılarını etkiliyor olması ilkökuller eğitime, eğitim sistemi içinde ayrı bir rol biçmektedir. İlkokuller eğitimi bireylerin kendilerini tanıması, ifade etmesi ve çok yönlü olarak gelişmesini sağlaması bakımından önemli bir işleve sahiptir (Gültekin, 2020a). İlkokuller eğitimi, toplumun sahip olduğu temel kültürünü aktararak yaşamasını ve gelişmesini sağlar. Yeniliklerin ülke içerisinde yayılması ve demokratik düzenlemeler için önemli bir güç kaynağıdır. İlkokulda kazandırılan temel bilgi, görüş, beceri ve tutumlar insanlara hayatları boyunca eşlik eder. Bu nedenlerle dünya üzerinde var olan gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin tamamında ilkökuller eğitimi zorunlu eğitim kapsamındadır.

Yoksulluk ve eşitsizliğin azaltılması, üretimin artması, bilginin yayılması ve üretilmesi ile yeni teknolojilerin kullanılması için nitelikli ilkökuller eğitime ihtiyaç vardır. Nitelikli bir ilkökuller eğitime erişmek, bireyin ilerleyen yıllardaki yaşamında başarılı ve üretken olma şansını artırır (Bruns vd., 2003). İlkokuller eğitimi çocuğun şimdiki ve gelecek yaşamına yapılan bir etkileme sürecidir (Fidan ve Baykul, 1994). Bu nedenle, çoğu ülkede vatandaşlarına ilkökuller olanağı sağlamak, devletin temel görevleri arasında sayılmaktadır (Başaran, 1996).

İlkokuller eğitiminin toplumsal ve bireysel yararlarına ilişkin alanyazın, toplum ve birey açısından vazgeçilmez bir araç olduğunu göstermekteyken toplumun kültürel sürekliliğinin sağlanmasında, istikrarlı bir demokratik toplumun oluşturulmasında, halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesinde, bireyin yaşam boyu öğrenme ve gelişmesinde temel bir eğitim basamağı durumundadır (Kavak, 1997). Bu bağlamda bireylerin, toplumdaki gelişmelere uyumunu sağlamaya ve çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkacak atılımları gerçekleştirmeye yönelik amaçlarını gerçekleştirebilmeleri, nitelikli bir ilkökuller eğitimi ile mümkündür (Gültekin, 2014).

Eğitim sisteminin bir parçası olarak ilkökuller eğitiminin öğretmen, öğrenci, veli, eğitim programı ve çevre olmak üzere farklı girdileri bulunmaktadır. Bu girdilerin niteliği eğitim sisteminin çıktılarını doğrudan etkilemektedir. Bu girdiler içinde öğretmenin önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü öğretmenler, eğitimin diğer girdilerini de etkileme gücüne sahiptir

(Gültekin, 2020b). Nitelikli bir ilköğretim için de sınıf kapısı kapatıldığı anda ilköğretim eğitiminin niteliğini etkileyen üç önemli değişken öne çıkmaktadır. Öğretim programı, programı uygulayan öğretmenin niteliği ve öğrenci özellikleri (hazırbulunuşluk, ilgi, motivasyon vb.). Bu açıdan bakıldığında ilköğretim programlarını uygulayan sınıf öğretmenlerinin niteliğinin artırılmasında ilköğretim programlarına olan hakimiyet oldukça önemli bir unsurdur.

Sınıf öğretmenleri gerçekleştirmiş oldukları eğitim-öğretim faaliyetlerini bir program dâhilinde yürütmektedirler. Öğretmene rehberlik eden, öğrencilerin kazanmaları gereken bilgi, beceri ve tutumları içeren çerçeve (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017) olan öğretim programlarının başarısı öğretmenlerin programa karşı sorumluluklarını yerine getirebilme yeteneğine bağlıdır (Özer ve Acar, 2011). Sınıf öğretmenleri eğitim öğretim işlerini kendi alanlarında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan öğretim programı rehberliğinde yürütmektedirler. Bu husus resmi metinlerde de yer almaktadır. Örneğin; okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliğinde (MEB, 2014) öğretmenlerin program görevleri: “zümre öğretmenler kurulunda öğretim programlarının analizi, öğrencinin ve çevrenin ihtiyaçlarına göre plan ve programları hazırlamak ve uygulamak, eğitim ve öğretim faaliyetlerini, eğitim ve öğretim programında belirtilen esaslara göre planlamak ve uygulamak, başarının ölçülmesi ve değerlendirilmesinde öğretim programlarında belirtilen amaçlar ile kazanımların esas alınması” olarak belirlenmiştir. Yönetmelikte özetle öğretmenlere hazırlanmış programları uygulamak, analiz etmek, ölçmede programların kazanımlarını kullanmak, gerekirse program hazırlamak görevlerinin olduğu görülmektedir (Yar Yıldırım, 2020). Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü [ÖYGM] tarafından 2017 yılında hazırlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” belgesinde yeterlik alanlarından birisi olan mesleki bilgi başlığında alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisi alt başlıkları yer almaktadır (ÖYGM, 2017). Burada öğretmenlerden alanının öğretim programı ve pedagojik alan bilgisine hakim olmaları beklenmektedir. Yeterlik göstergelerinde ise alanının öğretim programlarını tüm öğeleriyle açıklayabilmesi ve alanının öğretim programları ile diğer öğretim programlarını ilişkilendirebilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ilköğretim programlarını yürütecek sınıf öğretmenlerinin program üzerine bilgili, beceri sahibi ve olumlu tutum kazanmış olması diğer yeterlik alanlarından birisi olan mesleki beceri yeterliği için önemlidir. Çünkü öğretim programı konusunda bilgi ve beceri sahibi olan bir öğretmen eğitim öğretimi planlama yeterliğine sahip olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğretim programlarını yeterli düzeyde tanımasının eğitim-öğretim sürecine katkısının olacağı kesindir (Arı, 2010). Özellikle 2005 yılından itibaren öğretim programlarında gerçekleştirilen program geliştirme çalışmaları “4+4+4” eğitim sistemi ile son yıllarda giderek hız kazanmıştır. Program geliştirme ve güncelleme çalışmaları her dönem gündemde olmaya devam etmiştir. Özellikle 2017-2018 öğretim yılında öğretim programlarının kamuoyu görüşüne sunulması (13 Ocak 2017) ve son haliyle kamuoyuyla paylaşılması (18 Temmuz 2017) sonrası Türkiye’de farklı kesimlerde öğretim programı tartışmaları yapılmıştır (Keskin, 2020). Türkiye’de ve dünyada yaşanan teknolojik, ekonomik, pedagojik ve siyasi gelişmeler program geliştirme çalışmalarının sıklaşarak devam edeceğini göstermektedir. Örneğin, 2019 yılında başlayan ve tüm dünyayı sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik anlamda etkileyen COVID-19 salgını öğretim programlarına mutlaka yansımaktır. Bu noktada uygulanmakta olan ya da uygulanacak olan programlarda temel alınan eğitim anlayışı ve içeriğinin yanında öğretmenlerin programı nasıl okuyacakları, nasıl yorumlayacakları veya uygulamaya nasıl aktaracakları da önemli bir tartışma konusudur. Bu nedenlerle sınıf öğretmenlerinin ilköğretim öğretim programlarında yaşanan gelişme ve değişimleri sürekli takip etmeleri ve yeterli düzeyde tanıması gerekmektedir. Bunu sağlamak için görev yapan sınıf öğretmenleri için hizmet içi eğitimler işe koşulmaktadır. Ancak özellikle 2005 yılında değiştirilen öğretim programları sonrası hizmet içi eğitimler verilse de öğretmenlerin programların teorisi, felsefesi ve uygulanması konusunda yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahip olamadıkları görülmüştür (Altun ve Şahin, 2009; Arı, 2010; Arslan ve Demirel, 2007; Erdoğan, 2007; Epçaçan ve Erzen, 2008; Gelen ve Beyazıt, 2007; Yapıcı ve Demirdelen, 2007).

4+4+4 eğitim sisteminden sonra program değişikliklerine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmalarda, sınıf öğretmenlerinin ilkökul programları hakkında bilgi ve uygulama düzeyinde yeterli olmadıklarını göstermekte ve hizmet içi eğitime ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır (Kaymakçı, 2015; Kösemen ve Şahin, 2014; Kösterelioğlu ve Özen, 2014; Şimşek, 2017). Bununla birlikte öğretmen adaylarına hizmet öncesi üniversite eğitiminde de geliştirilen ve uygulamadaki öğretim programlarının felsefesinin ve genel yaklaşımının tanıtılmasına yönelik ders içerikleri de sunulmaktadır. Örneğin; bu araştırmanın konusunu da oluşturan İlkokul Programı dersi, 2018 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından güncellenen Sınıf Öğretmenliği Lisans Programında alan eğitimi seçmeli ders olarak yer almıştır. İlkokul Programı dersine yer verilmesi, sınıf öğretmenlerinin programa yönelik yetersizliklerini hizmet öncesi eğitimde gidermeye yönelik bir adım olarak değerlendirilebilir. Seçmeli ders olarak programda yer alan “İlkokul Programı” dersinin içeriği; “eğitim programlarıyla ilgili temel kavramlar; ilkökul öğretim programlarının öğeleri, amaçları (davranışsal hedefler, kazanımlar), alanları; ilkökul öğretim programlarının felsefi, tarihî, psikolojik ve sosyal temelleri konuları işlenecektir.” şeklinde ifade edilmiştir. Bu ders yoluyla sınıf öğretmeni adaylarının ilkökulda uygulanan derslerin öğretim programlarını tanıması ve bu farkındalığın öğretme-öğrenme sürecine olumlu olarak yansması beklenmektedir.

Alanyazında hem ilkökul programları hem de sınıf öğretmenliği lisans programları ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Sınıf öğretmenliği lisans programları hakkında yapılan çalışmalar; öğretim elemanları, sınıf öğretmenleri ve öğretmen adaylarının görüşleri alınarak (Akdoğan ve Uşun, 2017; Bağcı, 2014; Çelik, 2020; Durdukoca ve Ege, 2016; Özmen, 2019; Susar Kırmızı ve Yurdakal, 2020; Yılmaz ve Kural, 2018) ve doküman incelemesi yapılarak lisans programının değerlendirmesinin yapıldığı çalışmalardır (Çoban, 2011; Işık ve Tural, 2017; Kumral ve Saracaloğlu, 2011; Yurdakal, 2018). Ayrıca sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan müzik ve beden eğitimi gibi derslere yönelik araştırmalar da mevcuttur (Güvendi ve Serin, 2019; Özgül, 2017). Sınıf öğretmenliği programlarıyla ilgili araştırmalar mevcutken 2018 yılından itibaren uygulanan sınıf öğretmenliği lisans programlarında yer alan İlkokul Programı dersine yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Birinci sınıflarda alan eğitimi seçmeli ders olmadığından, İlkokul Programı seçmeli dersi ilk kez 2019-2020 eğitim-öğretim yılında açılacağından dersin uygulamadaki etkisini ortaya koyabilecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olmasının doğal olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda eldeki araştırmanın, sınıf öğretmeni adaylarının deneyimleriyle İlkokul Programı dersinin hizmet öncesi eğitimdeki yerini yansıtabilmesi, ders üzerinde gerçekleştirilebilecek geliştirme çalışmaları ve dersin niteliğinin artırılabilmesi açısından yol gösterici olacağı düşünülerek alanyazına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda araştırmada, alan eğitimi seçmeli olarak “İlkokul Programı” dersini alan sınıf öğretmeni adaylarının derse yönelik deneyimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Seçmeli İlkokul Programı dersini alan sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının derse yönelik görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Fenomenoloji, “deneyimlenen olguların belli bir kişi ya da kişiler için anlamı, yapısı ve özü nedir?” (Christensen vd. 2015, s. 408) sorusuna cevap arayan bir nitel araştırma yaklaşımıdır. Kişi ya da kişilerin bir olguya ilişkin yaşadıkları deneyim olarak nitelendirilen fenomenoloji çalışmalarında deneyimlemenin önemli olduğu bilinmektedir (Seggie ve Bayyurt, 2017). Fenomenoloji deseninde araştırmacı, bireylerin bir olguya ilişkin deneyimlerini ortaya çıkarmaya yönelik çalışmalar yürütmektedir (Creswell, 2007).

İlkokul Programı Dersi

Seçmeli alan eğitimi (AE) dersi olan İlkokul Programı dersi haftada 2 teorik ders saati olarak bir öğretim üyesi tarafından yüz yüze yürütülmüştür. Öğretim üyesi sınıf öğretmenliği programlarından lisans, yüksek lisans ve doktora derecesine sahiptir. Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir devlet okulunda sınıf öğretmeni olarak görev yapmıştır.

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), 2018 yılında öğretmen yetiştirme lisans programlarının tanıtımı için hazırladığı belgede, lisans programlarında olabildiğince derslerin kısa içeriklerine yer verilerek bunların öğretim elemanlarınca oluşturulacak ders bilgi paketlerinin hazırlanmasında yol gösterici olmasını amaçlamıştır. Bu bağlamda araştırmanın fenomenini oluşturan İlkokul Programı dersinin içeriğine dayalı olarak dersi yürüten öğretim üyesi tarafından EK-1'de sunulan izleneye bağlı kalınarak ders süreci yürütülmüştür. Dolayısıyla çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmeni adaylarının derse ilişkin görüşleri bu izlenceden yola çıkarak değerlendirilmelidir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme gidilmiştir. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş olan ölçüt ya da ölçütlere uygun gelen durumların araştırılmasında kullanılmaktadır (Patton, 2018). Ölçüt olarak, katılımcıların Sınıf Öğretmenliği programında okuyan ve seçmeli İlkokul Programı dersini alan ikinci sınıf düzeyinde öğretmen adaylarından oluşması tercih edilmiştir. Bu bağlamda araştırma katılımcıları Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan bir üniversitede Sınıf Öğretmenliği eğitimi alan öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Alan eğitimi seçmeli ders olarak İlkokul Programı dersini alan toplam 38 öğretmen adayından araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 16 öğretmen adayı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Öğretmen adayları kod isimlerle anılarak kimlikleri gizli tutulmuş ve etik ilkelere uygun davranılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri 2019-2020 eğitim öğretim yılı güz döneminde yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve Sınıf Öğretmenliği alan uzmanı üç farklı kişiye görüşme soruları e-posta yoluyla ulaştırılmıştır. Hazırlanan alan uzmanı değerlendirme formuna görüşlerini ve gerekçelerini belirten uzmanlardan alınan dönüt ve düzeltmeler incelenerek ana sorular ve sonda sorular üzerinde bir takım düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Ardından soruların anlaşılabilirliği için çalışma grubunda yer almayan iki öğrenciyle pilot bir çalışma gerçekleştirilerek görüşme formuna son hali verilmiştir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler araştırmacının ofisinde yürütülmüş ve ses kayıt cihazı yoluyla kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı araştırmaya katılan öğrencilerin aynı zamanda danışmanı olarak görev yapmaktadır. Öğrenciler araştırmacının ofisine rahatlıkla girip çıkabilmekte, kendilerini rahat hissettikleri bir ortam olduğu söylenebilir. Görüşmeler 12 ila 28 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. İçerik analizi, yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla katılımcılardan elde edilen verilerin grubun sembolik dünyasını anlamak amacıyla; kodlama yaparak verileri kategorilere ayırma, bu kategoriler arasındaki ilişkileri çıkararak tema ve alt temaları oluşturma biçiminde betimlenebilir (Patton, 2018). Öncelikle araştırma kapsamında elde edilen ses kayıtları yazılı doküman haline getirilmiştir. Bu dokümanlar araştırmacı tarafından birkaç defa okunmuş ve gözden geçirilmiştir. Verilerdeki cümle ve cümle yapıları araştırmacı tarafından kodlanmış ve verilerin makro analizleri yapılmıştır. Kodlama işlemleri bittikten sonra araştırmacı sınıf öğretmenliği doktora derecesine sahip iki alan uzmanına makro analizi yapılan verileri sunmuştur. Alan uzmanları değerlendirmelerini tamamladıktan sonra araştırmacı ile bir araya gelerek kodlamalar karşılaştırılmıştır. Farklı düşünülen kodlamalar için uzlaşmaya varılmıştır. Son olarak elde edilen tüm kodlamalardan temalara ulaşılmıştır. Toplanan verilerin analizinde alan

uzmanları ve araştırmacının uzlaşmaya giderek ortak olarak belirlediği kodlar kullanıldığından verilerin analizinde güvenilirlik katsayısı hesaplanmasına gerek duyulmamıştır. Ayrıca çalışmanın inandırıcılığını sağlamak için görüşme sırasında katılımcılara sorulan sorulara ilişkin ifadeler teyit ettirilerek eksik ya da yanlış anlaşılan bölümler düzenlenmiştir. Nitel araştırma çalışmalarında aktarılabirliğin sağlanması amacıyla doğrudan alıntılar genellikle tercih edildiğinden (Yıldırım & Şimşek, 2018) bulgular bölümünde katılımcıların verdikleri cevaplara yönelik doğrudan alıntılara yer verilmesine dikkat edilmiştir.

Etik Beyan

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce katılımcılara araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiş ve etik anlamda herhangi bir ihlalde bulunulmadığı beyan edilmektedir.

Bulgular

Sınıf öğretmeni adaylarının Seçmeli İlkokul Programı dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, gerçekleştirilen analiz sonucunda ortaya çıkan tema ve kategoriler Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1.

İlkokul Programı dersi deneyimlerine ilişkin tema ve kategoriler

Farkındalık Temasına İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmeni adayları İlkokul Programı dersinin bazı alanlarda farkındalıklarını artırdığını belirtmişlerdir. Bunlar; program kavramları farkındalığı, program hakkında öğretmen farkındalığı ve programları etkileyen unsurlar farkındalığı olarak kategorilendirilmiştir.

Program kavramları farkındalığı

Sınıf öğretmeni adayları dersi almadan önce programa ilişkin kavramlar hakkında herhangi bir bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir. İlkokul programı dersiyle birlikte, eğitim programı, öğretim programı, ders programı, program türleri gibi kavramlar hakkında farkındalık kazandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulguya ait öğretmen adaylarının görüşleri aşağıda sunulmuştur.

İlke: Eğitim programı ile öğretim programının farkını kavradım. Ders sürecinde mesela sınıf kapısı kapandığında öğretmen, öğrenci ve öğretim programı unsurları var. Bu da öğretim programının bizler tarafından çok iyi bilinmesi gerektiğini gösteriyor. Bunun dışında uygulamada resmi programın değil işevuruk programın uygulandığını anladım.

Lale: Eğitim, öğretim programı gibi terimler arasındaki farklılıkları öğrendim. Programın nelere göre belirlendiğini, özelliklerini, türlerini, yararlarını anlamam açısından güzel bir dersti.

Ece: 1. sınıfta eğitimle ilgili bazı dersler aldık. Ancak programın biz öğretmenler için bu kadar önemli olduğunu bu dersle anlamış oldum. Programın farklı türleri olduğunu, öğretmenin program geliştirme sürecinin parçası olması gerektiğini öğrendim. Boyutları hakkında bilgi sahibi oldum.

Ayrıca öğretmen adayları programın yapısal boyutları (amaçlar, içerik, öğretme-öğrenme süreci, ölçme-değerlendirme), program geliştirme gibi öğretim programı hakkındaki kavramlara yönelik farkındalık kazandıklarını beyan etmişlerdir. Bu bulguya ilişkin görüşler aşağıda sunulmuştur.

Elif: Öğretmen adaylığı yolunda gerek programın yapısal boyutları gerek eğitim programları özellikleri gerekse öğrenme-öğretme- değerlendirme süreci vs. açısından "nasıl bir yol izlerim" düşüncesine dair ufak ufak birikimlerim oluştu. Farkındalık sahibi iyi bir öğretmen olmak için neler yapmam gerek hangi adımları takip etmem gerek, bunların katkısı oldu.

Ufuk: Ben öğretmen olunca kesinlikle gittiğim yerleşim yerini göz önüne alarak programa uygun bir plan dahilinde derslerimi yaparım diye düşünüyorum. Çünkü programların esnek olması gerekiyor. İşevuruk program kavramı da bununla ilgili mesela. Bu derste öğrendim.

Ahmet: Dersleri belli bir program, plan dahilinde yapmak hem kafa karışıklığı olmaması açısından iyi hem de zamandan tasarruf açısından. Bu ders sayesinde bir programın nasıl olması gerektiğini özelliklerini, türlerini öğrendik. Mesleğe başlayınca bize katkı sağlayacağını düşünüyorum. Önceden programların önemi hakkında bu denli bir bilgiye sahip değildim. Yani bu denli önemli olduğunu düşünmemiştim. Şimdi daha kapsamlı bir bilgiye sahip oldum bu ders kapsamında.

Öğretmen adayları İlkokul Programı dersi ile program ve programa ilişkin kavramlar hakkında farkındalık kazandıklarını ve bu farkındalığın mesleki anlamda katkı sağlayacağını belirtmişler. Bu ifadelerden yola çıkarak öğretmen adaylarının, eğitim sürecinin önemli bir ögesi olan program hakkındaki farkındalıklarını artıran bir ders olarak İlkokul Programı dersini deneyimledikleri söylenebilir.

Program hakkında öğretmen farkındalığı

Sınıf öğretmeni adayları program ile ilgili kavramlara ilişkin farkındalıklarının yanı sıra öğretmenlerin bu kavramları bilmeleri gerekliliği konusunda da açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu açıklamalardan bir kaçısı aşağıda sunulmuştur.

Cem: Bir ilkokul öğretmeni kesinlikle eğitim ve öğretim programları hakkında bir bilgiye sahip olmalıdır. Çünkü programın uygulayıcısı ilkokul öğretmeni programın amaçlarını, içeriğini öğretme ve değerlendirme sürecini bilirse daha etkili bir öğretim gerçekleştirebilir.

Deha: Biz öğretmenler programın geliştirilmesinde ve uygulanmasında büyük rol oynuyoruz. Program geliştirme çalışmalarında görüşlerimizi de belirttiğimiz için bunlar hakkında bilgi edinmemiz çok iyi oldu. Örneğin program asli olarak çıkmadan önce askıya çıkıyor. Orada yetkin kişiler tarafından program incelenip görüş bildiriliyor, Bunun paydaşlarından biri biz

olduğumuz için bununla ilgili yetkinliklere sahip olmamız gerekiyor. İlkokul programı dersi de bu işlevi ustalıkla yapma şansı verdi bize.

İlke: Geçmişten günümüze dek programların içerikleri, öğrenme öğretme süreçleri, değerlendirilme aşamalarını tek tek irdeleme fırsatı yakalamış oldum ve ileride mesleğimi elime aldığımda neleri nasıl uygulamam gerektiği konusunda bana yardımcı olan bir ders olduğunu düşünüyorum.

Ali: Eğitim sisteminin öğretmen, öğrenci ve öğretim programı olmak üzere üç temel unsuru vardır. Bizler eğitim programlarının uygulayıcısı olarak eğitim programlarının hangi yaklaşımlarla hazırlandığını, öğrencilere yönelik işlevlerini öğrenmiş olduk.

Nergis: Sınıf öğretmenleri birden çok dersin öğretimini yürüttüğünden bilirkişilerin belirlediği öğretim programlarını bilip, uygulaması bu süreçte öğretim ve zamandan yüksek verim alınmasını sağlamaktadır. Her sınıf öğretmenin İlkokul Programları hakkında bilgi ve farkındalık sahibi olması gerektiğini düşünmekteyim.

Gül: Mesleki anlamda program türlerini, programın özelliklerini bilmenin öğrencilere bilgi becerileri aktarmada programlardan doğru bir şekilde yararlanmak adına daha sağlıklı bir ders ortamı oluşturacağını düşünüyorum. Yani program özelliklerini iyi bilen bir öğretmen yeri geldiğinde sınıfında, bulunduğu şehrin/köyün özelliklerini bilerek dersi işler. Daha esnek davranır. Gerçek hayattan kopuk olmayacak şekilde yürütür bu süreci. Ya da işine yaramayacak bir ödev/araştırma vermez. Çünkü bilir ki öğrencinin öğrendiklerinin yaşamda kullanabilmesi lazım. Mesela elektrik konusuyla ilgili bir ödevi yapamayacağı ya da anlayamayacağı şekilde vermez daha uygulanabilir halde verir. Basit, yapılabilir deneyler şeklinde verir.

Öğretmen adaylarının açıklamalarını incelediğimizde İlkokul Programı dersi ile birlikte öğretmen tarafından öğretim programının tanınmasının eğitimin niteliği açısından önemli olduğunu deneyimledikleri görülmektedir. Ayrıca programın yapısal boyutlarını incelemenin mesleki gelişim sağladığı ve eğitim programının özelliklerinden olan işlevsellik ve esneklik özelliğine vurgu yapıldığı söylenebilir.

Programları etkileyen unsurlar farkındalığı

Sınıf öğretmeni adayları ilkokul programlarının geçmişten günümüze yaşadığı değişime ve bu değişime neden olan unsurlara yönelik farkındalık kazandıklarını belirtmişlerdir. İlkokul programı dersi onlara hem ülke içinde hem de dünyada yaşanan sosyal, ekonomik, siyasi olaylardan ve teknolojik gelişmelerden programların etkilenebileceği farkındalığını kazandırmıştır. Örneğin; "Ufuk" kod adlı öğretmen adayı düşüncesini "Aslında ilkokul programları yıllara ve dönemlere göre bireyleri daha donanımlı hale getirmek için sürekli bir değişim çabasına girmiştir. Bu değişimde ekonomik dünyanın etkileri olduğunu gördük." biçiminde ifade etmiştir. Savaş, sosyal olaylar gibi konuların da programları etkilediği belirtilmiştir. Aşağıda örnekler sunulmaktadır.

Lale: İçinde yaşanan dönem programlarda değişimlere önemli ölçüde etki ettiğini görmekteyiz. Örneğin; savaş zamanlarında hazırlanan programlarda milli birlik gibi konular ağır basmaktadır, 2005 yılındaki programlara baktığımızda ise tüm derslerin yapılandırıcılık yaklaşımı çerçevesinde hazırlandığını görmekteyiz. Çünkü artık bireyden beklenen özellikler değişti.

Ali: II. Dünya savaşından sonra mesela 1948 programları geliştirilmiş. Vatandaşlık anlayışının programlarda değiştiğini gördük. Bugün ki programlarda ise farklı bir vatandaşlık anlayışı var mesela. Yine 1980 darbesinden sonra hazırlanan programlara milli birlik gibi konular yansımış.

Ece: Dünya hızlı bir değişim dönüşüm içinde, programlarda buna paralel olarak değişiyor. Bundan 20 sene önce çocukların kazanmasını istediğimiz nitelik, yetkinlikler bu dönemin ihtiyacını karşılamıyor. Önceden pasif dinleyici olan öğrenci şimdilerde aktif olmalı ve kendi bilgilerini kendi düzenlemeli şeklinde tanımlanıyor. Daha üretken, çağın ihtiyaçlarına cevap veren bir birey yetiştirilmek isteniyor. Bu da ancak eğitimle mümkün. Bu eğitimi daha nitelikli ve verimli hale getirmek te programlarla mümkün. Bundan dolayı bence ilkokul programı dersi öğretmen adaylarına verilmeli.

Nergis: Geçmişte hangi derslere önem verilmiş şimdi nasıl gibi kıyaslar yapabiliriz, öğretim programları o dönemlerin Türkiye'si hakkında da bilgi verir bize. Çünkü siyasi ya da sosyal olayların program geliştirme çalışmalarını etkilediğini gördük.

Alan Bilgisi Temasına İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmeni adayları İlkokul Programı dersinin sınıf öğretmenliği alanına yönelik bilgi ve farkındalık sağladığını ifade etmişlerdir. Bu durum sınıf öğretmenliğini tanıma ve disiplinlerarasılık olarak iki kategoride ele alınmıştır. Öğretmen adaylarının görüşlerinin dersin izlencesinde ilkokulda var olan tüm derslerin öğretim programlarına yer verilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Disiplinlerarası sağlamış olduğu katkıyı ise öğretmen adaylarının İlkokul Programı dersini daha çok öğretim dersleri (İlk okuma ve Yazma Öğretimi, Fen Öğretimi, Matematik Öğretimi I gibi.) ile ilişkilendirmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenliğini tanıma

Sınıf öğretmeni adayları İlkokul Programı dersi sayesinde sınıf öğretmenliği alanını daha yakından tanıdıklarını ve bu konuda farkındalık kazandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulguya ilişkin öğretmen adayları görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Ayşe: Bir sınıf öğretmeni her dersten ve her dersin öğretim programından haberdar olmalıdır. Çünkü birden fazla dersin öğretiminden sorumluyuz. İlkokul Programı dersi sayesinde ilkokulda öğretilen tüm dersleri yakından tanıma şansı elde ettik.

Ece: Alanıma ait dersleri tanımış oldum. Örneğin; ben öğretmenliğe başladığımda çocuklara okuma ve yazmayı öğretirken alfabeden başlayacağımı düşünüyordum ancak öğretim programında bir harf grubunun olduğunu öğrendim ve bu sayede artık öğrencilerime harf grupları ile öğreteceğimi biliyorum.

Cem: Özellikle kendi bölümüm için önemli bir ders olduğunu söyleyebilirim. Çünkü biz çocuğun eğitim hayatının temelini oluşturuyoruz. Temelin sağlam olması akademik başarısı için önemlidir. Bu temelde de birçok ders var. Bu ders sayesinde bölümümün tam olarak ne olduğunu anladım.

Gül: Özellikle ilkokul öğretmeni anlatacağı derslerin geçmişini ve bugüne kadar değişimini izlemesi, anlaması ve değişimler doğrultusunda kendine özgü yöntem, tarz, stratejiler belirlemesinde etkili olacaktır. Programlar hakkında bilgi sahibi öğretmen her zaman bir adım önde ve daha ileri görüşlü ve esnek olacaktır.

Sevgi: Sınıf öğretmenliği okuyan bir öğrenci olarak öğretmen olduğumda ne gibi programlar okutacağımı önceden görmenin öğretmenlik hayatımda çok yardımcı olacağını düşünüyorum. Bence sınıf öğretmenliği okuyan herkes bu dersi almalı.

Öğretmen adaylarının ortaya koymuş oldukları ifadeler incelendiğinde, İlkokul Programı dersi deneyimi onlarda Sınıf Öğretmenliği alanını daha yakından tanıma fırsatı sağladığı görülmektedir. Sınıf öğretmenliği alanının birden çok dersin öğretimini içerisinde barındırması İlkokul Programı dersinin diğer öğretim dersleriyle ilişkilendirilebilmesini kolaylaştırmaktadır. Elbette bu bulgunun oluşmasında dersin izlencesinden anlaşılacağı üzere ilkokulda okutulan derslerin programlarının içeriğe yansıtılması önemli bir etkidir.

Disiplinlerarasılık

Sınıf öğretmeni adayları İlkokul Programı dersinin müfredatta yer alan Eğitim Felsefesi, Eğitim Psikolojisi, Türk Eğitim Tarihi ve öğretim dersleri ile ilişkili olduğu ve ilgili derslerden edindikleri bilgilere katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Örneğin; Eğitim Felsefesi, Eğitim Psikolojisi gibi birinci sınıfta aldıkları dersler ve aynı dönemde birlikte aldıkları Türk Eğitim Tarihi dersi ile ilişkilendirmelerine ilişkin görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Deha: İlkokul Programı dersi içerisinde sadece programları değil psikoloji, felsefe gibi farklı alanlara değinip bu alanlarla eğitim arasındaki ilişkilerden bahsettik. Ya da İlkokul Programı dersinde işlediğimiz psikoloji biliminin eğitime katkıları konusunda asıl amacın çocuğun gelişimine katkısından bahsettik

Elif: İlköğretim programlarının felsefi ve psikolojik temelleri konu başlığı altında işlediğimiz konuyu Sınıf Öğretmenliği bölümü 1. sınıfta almış olduğum Eğitim Felsefesi ve Eğitim Psikolojisi dersleri ile disiplinlerarasılık söz konusu. Aynı şekilde ilerleyen dönemlerde alacağım Türkçe öğretimi, Matematik öğretimi gibi derslerin programları açısından aynı şekilde katkı sağlayacağını düşünüyorum. Şu an almış olduğum Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi dersi ile de devamı nitelikte konular vardı.

Cem: Öğretim derslerimizi işlerken aralarında o dersin tarihsel gelişimini almadığımız oluyor. Dolayısıyla o dersin geçmişten günümüze nasıl bir seyir kat ettiğini bilemiyoruz. Ama İlkokul programı dersi sayesinde artık tüm derslerin nasıl bir gelişim izlediğini ayrıntılı bir şekilde biliyoruz. Üstelik önceden anlatılmış konular olsa bile tekrar niteliğinde olup kalıcılık sağlıyor bize.

Ece: Bu dönem eğitim tarihi dersimiz vardı. Eğitim tarihinin son konuları cumhuriyet dönemi ve sonrasında ilişkilendirme fırsatı elde ettim.

Öğretmen adaylarının İlkokul Programı dersinin Eğitim Psikolojisi ve Eğitim Felsefesi dersleri ile ilişkilendirmesinde dersin izlencesinde 2. Hafta konu başlığı olarak yer alan "İlkokul programlarının felsefi ve psikolojik temelleri " başlığının etkili olduğu düşünülmektedir. Türk Eğitim Tarihi ile ilişkilendirmeleri ise derslerin öğretim programlarının geçmişten günümüze (1924-2018) gelişimi biçiminde ele alınmasından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca öğretmen adayları çoğunlukla aynı dönemde aldıkları İlk okuma ve Yazma Öğretimi dersi ilişkilendirmiş ve sonraki dönemlerde alacakları diğer öğretim derslerine de katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir. Örnek ifadeler aşağıda sunulmuştur.

Ilke: Bu dönem özellikle öğretim derslerini aldığımız için ve teorik olarak gördüğümüz için genel olarak hepsinde geçmişten günümüze programları inceledik ve ilkokul programlarında da işlenen konular tekrar niteliğinde oldu.

Cem: Özellikle ilk okuma ve yazma dersinde biz 2018 Türkçe öğretim programı hakkında bilgiler edindik ve biz zaten bu programa hazırдық biliyorduk.

Ahmet: Fen, Hayat Bilgisi öğretimi derslerine katkısı olacaktır. Ayrıca her dersin programını da incelemeye diğer dersler hakkında bilgi sahibi olmamız sağlandı. Bu sayede diğer derslere karşı olan olumsuz ve isteksiz bakış açımı olumlu ve istekli bir hale getirdi.

Lale: Örneğin; ilk okuma yazma öğretimi dersinde 2018 Türkçe dersi müfredatını incelerken geçmişte bu dersin hangi düzenlemelerden geçtiğini bilmek dersin öğretimi konusunda daha kolay kıyas yapmamıza olanak sağladı.

Çiçek: Bu dönem aldığımız tek öğretim dersi olan İlk okuma ve Yazma Öğretimi dersinde fazlasıyla İlkokul Programları dersinin faydasını gördük. İlkokul Programı dersinde aşına olduğumuz bazı bilgileri İlk okuma ve Yazma dersinde kullanabilmek bu öğretim ersinde bizlere çok kolaylıklar sağladı.

Can: İlk okuma ve Yazma Öğretimi dersinde ders öncesinde sınıf ortamını derste işleyeceğimiz konuya göre düzenlemek. Harf öğretiminde takip etmemiz gereken sıralamaları bilmek bunlar programın özelliklerini içeriyor.

Öğretmen adaylarının deneyimlerine göre İlkokul Programı dersi disiplinlerarası bir özellik taşımaktadır. Özellikle aynı dönem aldıkları İlk okuma ve Yazma Öğretim dersi ile ilişkilendirme yapmışlar ve İlkokul Programı dersinin katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda üst sınıflarda alacakları diğer öğretim derslerine de katkı sağlayacağını düşünmektedirler.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ışığında sınıf öğretmeni adaylarının İlkokul Programı dersi ile eğitim/öğretim programına ilişkin kavramlar hakkında farkındalık kazandıkları söylenebilir. Ayrıca sınıf öğretmen adayları disiplinlerarası bir alan olan sınıf öğretmenliği mesleği hakkında bilgi ve farkındalık sahibi olduklarını düşünmektedirler. Elbette

bu sonucun ortaya çıkmasında YÖK tarafından sunulan ders içeriğine uygun olarak öğretim üyesi tarafından hazırlanan ve uygulanan içeriğin katkısı olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının İlkokul Programı dersi sayesinde program ile ilgili kavramlara ilişkin farkındalık kazandıkları söylenebilir. Alanyazında var olan bazı araştırmalar sınıf öğretmenlerinin programa ilişkin kavramları tanımadıkları, kavramlar hakkında yanlış bilgiye sahip olduklarını ve kendilerini program uygulama konusunda yeterli hissetmediklerini göstermektedir (Kösterelioğlu ve Özen, 2014; Şimşek, 2017). Özellikle son birkaç yılda yapılan bazı araştırmalarda ise öğretmenlerin program okuryazarlığı konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterlilik sahibi olarak algıladıkları görülmektedir (Demir ve Toraman, 2021; Sarıca, 2021). Bu araştırmada ise İlkokul Programı dersinde öğretmen adayları program hakkındaki kavramlara yönelik farkındalık kazandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Arı (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğretmen adayları ilköğretim programlarına ilişkin yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahip olmadan lisans eğitimlerini tamamladıklarını düşünmektedirler. Bu bulgunun aksine Çetinkaya ve Tabak (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları kendilerini yüksek düzeyde eğitim programı okuryazarı olarak görmektedirler. Öyle ki alan bazlı yapılan karşılaştırmada sınıf öğretmeni adayları kendilerini diğer alanlardaki öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde program okuryazarı olarak değerlendirmektedirler. Bu sonucun ortaya çıkmasında 2007 yılında uygulanmaya başlayan Sınıf Öğretmenliği müfredatında üçüncü sınıfta yer alan Okul Deneyimi dersinin etkili olabileceği ifade edilmiştir. Ancak 2018 müfredatında Sınıf Öğretmenliği müfredatında Okul Deneyimi dersi yer almamıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre programların tanıtılması ve önemi hakkında İlkokul Programı dersinin bu eksikliği kapatabileceği düşünülebilir.

Arı (2010) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adayları ilköğretim programları hakkındaki yetersizliklerini, fakültede derslerine giren öğretim elemanlarının da programlar hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadığı yönündeki düşüncelerine bağlamaktadırlar. Bu araştırmada ise İlkokul Programı dersi hakkında öğretmen adaylarının genellikle olumlu deneyimlerden bahsetmelerinin dersi yürüten öğretim üyesinin Sınıf Öğretmenliği lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerine sahip olması ve sınıf öğretmeni olarak bir devlet okulunda çalışma deneyimi olmasının etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Posner (1995) resmi bir eğitim programının, öğretmenler tarafından uygulanmadıkça anlamsız olacağını ifade etmiştir. İlkokul Programı dersini deneyimleyen öğretmen adaylarının işevuruk ya da uygulamadaki program anlayışını benimsedikleri ifadelerinden anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin resmi eğitim programına hayat verebilmesi için birçok etkene dikkat etmesi gerekir. Okulun bulunduğu kültürel çevre, okulun fiziksel imkanları, ekonomik nedenler, eğitim politikaları, ihtiyaç duyulan zaman, öğretmenlerin alan bilgisi ve öğrenci özellikleri resmi programın uygulamasına etki eden unsurlardır (Posner, 1995). İlkokul programı dersi sayesinde sınıf öğretmeni adaylarının bu unsurlar hakkında farkındalık kazandığı söylenebilir. Elbette aynı öğretmen adaylarının göreve başladıktan sonra bir araştırma kapsamında program hakkındaki yetkinliklerinin değerlendirilmesi İlkokul Programı dersi ile birlikte müfredatın etkisini ortaya koyabilecektir.

İlkokul eğitimi, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Beden Eğitimi ve Oyun, Müzik, Görsel Sanatlar, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi gibi çok çeşitli disiplinleri içerisinde barındırmaktadır. Bu nedenle İlkokul Programı dersinde bu derslerin öğretim programı boyutuyla (amaç-içerik-öğretme-öğrenme süreci-ölçme ve değerlendirme) geçmişten günümüze tanıtılması öğretmen adaylarının alanlarına olan hakimiyetini artıracaktır. Öğretmenlerin alan bilgisi konusundaki düşüncelerinde dersin izlencesinde yer alan konu başlıklarının etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca disiplinlerarası bir alan olan sınıf öğretmenliği programında İlkokul Programı dersi deneyiminin programda yer alan diğer derslere katkı sağlaması İlkokul Programı dersinin sınıf öğretmenliği alanı için önemli bir ders olduğunu göstermektedir. Süral ve Dedebeali (2018) yaptıkları araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "Eğitimde Program Geliştirme" gibi dersler almalarının program

okuryazarlıklarına katkı sağlayabileceğini ifade etmişlerdir. Tan-Şişman (2021) tarafından öğretmen adaylarını program geliştirme bilgisi açısından karşılaştıran araştırmada ise sınıf öğretmeni adayları matematik, fen bilgisi ve İngilizce öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeye sahip olmuşlardır. Bu sonuç, alana özgü öğretim programı içerikli en fazla dersin sınıf öğretmenliği alanında olması ile açıklanmaya çalışılmıştır. Sınıf öğretmenliği alanının disiplinlerarası bir alan olması öğretmen adaylarının program hakkındaki farkındalığını artırırken, bu araştırmanın fenomeni olan İlkokul Programı dersinin de hem program okuryazarlığı anlamında, hem de sınıf öğretmenliği alanının tanınması anlamında öğretmen adaylarına katkı sağladığı söylenebilir.

Öneriler

Yapılan bu araştırma sınıf öğretmeni adaylarının gözünden İlkokul Programı dersine ilişkin bir görüş ortaya koymakla birlikte, derse ilişkin daha sağlıklı ve güvenilir veri elde edebilmek için daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda araştırma verileri yalnızca sınıf öğretmeni adaylarıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Daha derinlemesine sonuçlara ulaşabilmek için İlkokul Programı dersi sürecinde gerçekleştirilen uygulamaların gözlemlerle desteklenerek yeni araştırmalar gerçekleştirilebilir. Ayrıca araştırma verilerinin, yalnızca dersi alan sınıf öğretmeni adaylarından elde edildiği düşünüldüğünde İlkokul Programı dersiyle ilgili daha kapsamlı bir görüş ortaya koymak amacıyla dersi yürüten öğretim üyesi/üyelerinin ve sınıf öğretmenliği eğitimi alanı uzmanlarının görüşlerine başvurulmasında yarar bulunmaktadır.

Kaynakça

- Akdoğan, E., & Uşun, S. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli ile değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(2), 826-847. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.304738>
- Altun, T., & Şahin, M. (2009). Değişen ilköğretim programının sınıf öğretmenleri üzerindeki psikolojik etkilerinin incelenmesi üzerine nitel bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 15-32. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/49070/626127>
- Arı, A. (2010). Öğretmen adaylarının ilköğretim programıyla ilgili eğitim fakültelerinde kazandıkları bilgi ve beceri düzeylerine ilişkin görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 251-274.
- Arslan, A., & Demirel, Ö. (2007). İlköğretim 5. sınıf yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 175, 198-208. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gopsbad/issue/48548/616347>
- Bağcı, E. (2014). Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği programının paydaş görüşlerine göre değerlendirilmesi. (Tez No. 376707) [Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi-Kilis]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye eğitim sistemi*. Yargıcı Matbaası.
- Burns, B., Mingat, A. & Rakotomalala, R. (2003). *Achieving universal primary education by 2015: A chance for every child*. World Bank.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz. A. Aypay (Çeviri Edt.)*. Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. (2nd ed.)*. SAGE Publications.

- Çelik, Y. (2020). Mezunlarının görüşlerine göre sınıf öğretmenliği programlarının değerlendirilmesi (OMÜ örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 329-349. <https://dergipark.org.tr/en/pub/omuefd/issue/53756/658115>
- Çetinkaya, S., & Tabak, S. (2019). Öğretmen adaylarının eğitim programı okuryazarlık yeterlilikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 296-309. <https://dergipark.org.tr/en/pub/omuefd/issue/46119/535482>
- Çoban, A. (2011). Sınıf öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 28-45.
- Demir, E., & Toraman, Ç. (2021). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1516-1528. <https://doi.org/10.24315/tred.858813>
- Durdukoca, F. Ş., & Ege, İ. (2016). Sınıf öğretmenliği lisans öğretim programının aday öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11(3), 1131-1148. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9264>
- Epçaçan, C., & Erzen, M. (2008). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 182-202.
- Erdoğan, M. (2007). Yeni geliştirilen dördüncü ve beşinci sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programının analizi: Nitel bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 543-557. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/26116/275136>
- Fidan, N., & Baykul, Y. (1994). İlköğretimde temel öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 7-20.
- Gelen, İ., & Beyazıt, N. (2007). Eski ve yeni ilköğretim programları ile ilgili çeşitli görüşlerin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 457-476. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10346/126730>
- Gültekin, M. (2014). Dünyada ve Türkiye’de ilköğretim programlarındaki yönelimler. *İlköğretim Online*, 13(3), 726-745.
- Gültekin, M. (2020a). Cumhuriyet dönemi ilkökuller programları. M. Gültekin (Ed.), *Cumhuriyet dönemi ilkökuller programlarındaki gelişmeler* (1. Baskı, s. 2-74) içinde. Pegem Akademi.
- Gültekin, M. (2020b). Değişen toplumda eğitim ve öğretmen nitelikleri. *Anadolu Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10 (1), 654-700. <https://doi.org/10.18039/ajes.682130>
- Güvendi, B., & Serin, H. (2019). Sınıf öğretmenliği adaylarının oyun ve fiziksel etkinlikler dersine yönelik tutumları ile fiziksel aktiviteye katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1957-1968. <https://doi.org/10.17755/esosder.573789>
- Işık, A. D., & Tural, A. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programı dersleri ile ilkökuller derslerinin karşılaştırılması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-8. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mcbuefd/issue/54497/742604>
- Kavak, Y. (1997). *Dünyada ve Türkiye’de ilköğretim*. Pegem Yayıncılık.
- Kaymakçı, S. (2015). Öğretmen görüşleri ışığında 1998 ve 2005 sosyal bilgiler öğretim programlarındaki değişimi anlamak. *Eğitim ve Bilim*, 40(181). <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.3901>
- Keskin, A. (2020). *Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeylerine yönelik algılarının belirlenmesi*. (Tez No. 618850) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kösemen, S., & Şahin, A. (2014). Sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerinin epistemolojik inançlar bağlamında değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(1), 279-296. <https://dergipark.org.tr/en/pub/eku/issue/5459/74016>

- Kösterelioğlu, İ., & Özen, R. (2014). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programını uygulamaya yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 153-176.
- Kumral, O. & Saracaloğlu, A.S. (2011). Eğitsel eleştiri modeli ile sınıf öğretmenliği meslek bilgisi dersleri programının değerlendirilmesi. *Education Sciences*, 6(1), 106-118. <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaedu/issue/19821/212121>
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014). Resmî Gazete. Sayı: 29072. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *2017 Program değişikliği talim terbiye kurulu basın bülteni*. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf adresinden 07.09.2021 tarihinde erişilmiştir.
- ÖYGM. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLE_YY_GENEL_YETERLYKLERI.pdf adresinden 12.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Özer, Y., & Acar, M. (2011). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri üzerine ikili karşılaştırma yöntemiyle bir ölçekleme çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(40), 89-101.
- Özgül, İ. (2017). Sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin öğretmen eğitimi programında müzik eğitimine ilişkin tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(6), 2491-2506. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/31577/357356>
- Özmen, Z. K. (2019). 2018 sınıf öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 521-548. <https://doi.org/10.18039/ajesi.577387>
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Pegem Akademi Yayınları.
- Posner, G. J. (1995). *Analyzing the curriculum*. McGraw-Hill Humanities Social.
- Sarıca, R. (2021). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlıkları üzerine bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 132-170. <https://doi.org/10.29299/kefad.776214>
- Seggie, F.T., & Bayyurt, Y. (2017). *Nitel araştırma yöntemlerine giriş*. F.N. Seggie & Y.Bayyurt (Ed), Anı Yayıncılık.
- Susar Kırmızı, F. & Yurdakal, İ., H. (2020). Yenilenen (2018) sınıf öğretmenliği öğretmen yetiştirme lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(5), 3715-3745. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.45127>
- Sural, S. & Dedeşali, N. C. (2018). A study of curriculum literacy and information literacy levels of teacher candidates in department of social sciences education. *European Journal of Educational Research*, 7(2), 303-317. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.7.2.303>
- Şimşek, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretim programını tanıma yeterlikleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 143-157. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ekuat/issue/31101/371193> adresinden 05.09.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Tan-Şişman, G. (2021). Acquisition of the curriculum development knowledge in pre-service teacher education. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 11(1), 355-400. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2021.010>

- Yapıcı, M., & Demirdelen, C. (2007). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2), 204-212. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ilkonline/issue/8604/107168>
- Yar Yıldırım, V. (2020). Development of teachers' curriculum literacy scale: validity and reliability study, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(1), 208-224. <https://doi.org/10.17679/inuefd.590695>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (11. bs.)* Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, E., & Kural, V. (2018). Sınıf öğretmenlerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen derslere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 23-29. <https://dergipark.org.tr/en/pub/bujer/issue/41557/426799>
- Yurdakal, İ. H. (2018). Değişen sınıf öğretmenliği lisans program içeriğinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 6(29), 1483-1499.

Extended Abstract

Introduction

A qualified primary school education is necessary for children to develop cognitively, physically, emotionally and socially, to adopt the culture of the society they live in, to fulfill their civic responsibilities and to become a creative, constructive and productive member of the society. Primary school education; focuses on realizing basic goals such as individual development, social life, economic efficiency and human relations. In this context, increasing the quality of primary school education is ensured through the curriculums implemented by well-prepared teachers who can be trained as qualified personally/professionally.

Curriculum applied in primary school is an important guide that guides primary school teachers in the education process. Primary school programs, on the one hand, ensure that children adapt to the society they live in, on the other hand, they aim to gain the knowledge, skills and behaviors that every citizen in the society should have. Primary school programs try to prepare children for both life and higher education by developing them in many ways and giving them basic life skills. At this point, the knowledge and awareness of primary school teachers about primary school programs will increase the effectiveness of the programs in practice. Studies carried out in the literature show that primary school teachers are not sufficient at the level of knowledge and practice about primary school programs and emphasize the need for in-service training. The inclusion of the Primary School Program as an elective course in the Primary School Department Undergraduate curriculum, which was updated by the Council of Higher Education (YÖK) in 2018, can be considered as a step towards eliminating these deficiencies in pre-service education. In this context, the aim of the research is to examine the opinions about the course of the pre-service primary school teachers who chose the Primary School Program elective course.

Method

The phenomenology pattern, one of the qualitative research methods, was adopted. The participants of the study consisted of 16 students studying in the Primary School Department of the Faculty of Education, choosing the Primary School Program as an elective course. Semi-structured interview was used as the data collection method in the research. The prepared interview questions were presented to three different field experts and corrections were made. The interviews with a voice recorder lasted between 12 and 28 minutes. The audio recordings obtained from the interviews were transcribed and the data obtained were analyzed by content analysis method.

Results

Based on the data obtained within the scope of the research; awareness and field knowledge themes were reached. Primary school teacher candidates stated that the Primary School Program course increased their awareness in some areas. These; awareness of the concepts related to the curriculum, awareness of teachers about the curriculum, and awareness of the factors affecting the curriculum.

The primary school teacher candidates stated that the Primary School Program course provided information and awareness about the field of primary school department. This situation is discussed in two categories as the field of primary school department and interdisciplinary. It is thought that the views of the pre-service teachers stem from the fact that the curriculum of all the courses in the primary school are included in the curriculum. Its interdisciplinary contribution is thought to be due to the fact that pre-service teachers associate the Primary School Program course with teaching courses (Primary Reading and Writing Teaching, Science Teaching, Mathematics Teaching I etc.).

The pre-service primary school teachers stated that the Primary School Curriculum course contributed professionally, provided awareness about the relationship between the developments in primary school curricula from the past to the present and the social and political events in Turkey and the world, and gave them the opportunity to get to know the field of primary school teaching, especially by creating a basis for teaching courses. As a result, pre-service teachers interpreted the elective Primary School Curriculum as a course specific to the field of classroom teaching and agreed that it should be taken by all students studying in the field of classroom teaching.

Conclusion and Discussion

The findings obtained in the study show that the primary school teacher candidates have gained awareness about the concepts related to the education/training program with the Primary School Curriculum course. In addition, the primary school teacher candidates think that they have knowledge and awareness about the primary school teaching profession, which is an interdisciplinary field. Of course, it is possible to say that the content prepared and applied by the faculty member in accordance with the course content offered by Council of Higher Education (YÖK) contributed to the emergence of this result. In this study, it is thought that the fact that pre-service teachers generally talk about positive experiences about the Primary School Program course is due to the fact that the lecturer conducting the course has undergraduate, master's and doctoral degrees in primary school department and has experience working in a public school as a primary school teacher.

Comprehensive studies are needed to obtain more reliable data on the course. In order to reach more in-depth results, new researches can be carried out by supporting the practices carried out during the Primary School Program course with observations. In addition, considering that the research data were obtained only from the pre-service teachers, it would be beneficial to consult the opinions of the lecturers who conducted the course and the experts in the field of primary school education in order to present a more comprehensive view on the Primary School Program course.

EK-1

2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi

Sınıf Öğretmenliği Programı

AE-SEÇ İlkokul Programı Dersi İzlenesi

Ders saati/Kredi/AKTS: 2/2/4

Ders İzlenesi

1.Hafta	Açılış, tanışma, ders ve ders süreci hakkında bilgi verilmesi İlkokul Programı dersinin içeriği ve kapsamı
2.Hafta	İlkokul programlarının felsefi ve psikolojik temelleri
3.Hafta	Programla ilgili temel kavramlar, program geliştirme süreci
4.Hafta	Değişen toplumda eğitim, öğretmen nitelikleri ve program
5.Hafta	Türkçe dersi öğretim programı (1924-2018)
6.Hafta	Matematik dersi öğretim programı (1924-2018)
7. Hafta	Hayat Bilgisi dersi öğretim programı (1924-2018)
8. Hafta	Ara sınav
9. Hafta	Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı (1924-2018)
10. Hafta	Fen Bilimleri dersi öğretim programı (1924-2018)
11. Hafta	Görsel Sanatlar dersi öğretim programı (1924-2018)
12. Hafta	Müzik dersi öğretim programı (1924-2018)
13. Hafta	Beden Eğitimi ve Oyun dersi öğretim programı (1924-2018)
14. Hafta	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretim programı (1924-2018)
15. hafta	Dönem sonu sınavı

Tavsiye edilen kaynaklar:

- Cumhuriyet Dönemi İlkokul Programları, Editör: M. Gültekin, Pegem A Yayınları (Kitap ilgili dönemde yayınevinde baskı için hazırlanıyordu)
- Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Görsel Sanatlar, Müzik, Beden Eğitimi ve Oyun, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri (2018) Öğretim Programları, TTKB, <https://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>